Omkijken . . .

MS Door de eeuwen heen hebben mensen zich bezig gehouden met de toekomst. Soms logisch redenerend, soms fantaserend, werd door hen getracht een beeld te schetsen van die toekomst of bepaalde facetten daarvan. Aanvankelijk was in dit opzicht sprake van een soort ,,luxe" die weinigen was gegeven, omdat hetzij de tijd, hetzij de kennis of creativiteit ontbraken. Anno 1986 bezinnen zich tallozen, al dan niet beroepshalve, op wat morgen kan of moet brengen.

Ook binnen de diverse krijgsmachten is van een dergelijke ontwikkeling sprake. Overdachten aanvankelijk individuele denkers evolutie en revolutie in het krijgsbedrijf, nu is sprake van gerichte activiteiten van velen onder het trefwoord ,,planning". Met name de planning op lange termijn is daarbij gericht op het vaststellen van de grenzen waarbinnen een toekomst kan liggen. Wie ook maar enigszins de vakpers volgt begrijpt waarom deze activiteit noodzakelijk is; een scala ontwikkelingen raakt defensie in het algemeen en de defensieorganisatie in het bijzonder. Tegelijkertijd moeten wij ons bewust zijn van het feit dat slechts het heden staat tussen toekomst en verleden; de dag-van-vandaag is morgen de dag-van-gisteren. De schrijver Müter trekt in zijn boek ,,Het onbestorven verleden" een parallel tussen het wereldtoneel en een filmvoorstelling. Wie tijdens een voorstelling te laat komt, staat veelal voor de keuze er verder voor spek en bonen bij te zitten ofwel zijn buurman om een samenvatting van het voorgaande te vragen. Bij het wereldtoneel komen wij allemaal binnen tijdens de voorstelling en de geschiedenis moet ons inlichten over wat wij hebben gemist om tot een goed begrip te komen van wat volgt.

Uit deze optiek verdient omkijken, verdient geschiedenis, aandacht. Geschiedenis is veelomvattend; alles wat is, was of gebeurde kan immers onderwerp van beschouwing zijn. Zelfs als wij ons beperken tot de militaire geschiedenis is sprake van een oneindige gecompliceerdheid van het historisch gebeuren. In de filosofie van de geschiedwetenschap worden in dit verband nog twee factoren genoemd die geschiedschrijving beïnvloeden: de historische selectie en de objectiviteit. Selectie wijst op het feit dat elke schrijver opneemt wat hij van belang acht. De objectiviteit van de schrijver blijkt in de praktijk te worden beïnvloed door zijn persoonlijkheid en wereldbeschouwing, èn door de tijd en het milieu waarin hij leeft en schrijft. En toch moeten wij de geschiedenis verstaan om het heden te begrijpen en de toekomst te benaderen.

Wij doelen hierbij overigens niet op de gebeurtenissen die definitief zijn bijgezet in het mausoleum der historie; onze aandacht gaat uit naar dat deel van de geschiedenis waar de koppeling tussen heden en toekomst voor het begrip gewenst, ja zelfs noodzakelijk is. Wie kennis van ontstaan en ontwikkeling heeft, weet van de ervaringen, de fouten die werden gemaakt, de resultaten die werden bereikt, de lessen die werden geleerd. Deze kennis is derhalve wenselijk om niet in dezelfde fout te vervallen en op de leringen voort te bouwen. Dit onverlet de wetenschap dat aanpassingen nodig zijn aan de eisen van een veranderde wereld op basis van een kritische evaluatie. Dezelfde kennis kan ook voorkómen dat eerdere oplossingen opnieuw worden bedacht of dat wordt afgedwaald van een weg die — zoals de ervaring leerde —goed was.
Verbijzonderd naar de krijgsgeschiedenis werden

deze gedachten in het januarinummer 1986 van de Militaire Spectator al onder de aandacht gebracht. In een breder kader geplaatst ontstaat door deze kennis ook een aanzet tot relativeren. Dit vermogen is noodzakelijk om waar nodig over de afgeleide problemen van het heden ,,heen te springen" om ons te richten op wat zich ontwikkelt en wat echt van belang is. Ten slotte — niet het minst belangrijk — kunnen deze kennis en dit inzicht eventueel bijdragen aan het respect voor hen die ons voorgingen; een gefundeerd oordeel over wat zij wel of niet tot stand brachten kan en mag niet zijn gebaseerd op de kennis en praktijk en de normen van vandaag.

Weten dat de geschiedenis haar schaduw vooruit werpt is één ding; de consequenties trekken een tweede. In geen van de opleidingsgangen binnen de krijgsmacht speelt historisch perspectief een dominante rol. Het bestaan en de activiteiten van de in de krijgsmachtdelen (gelukkig nog) aanwezige hoeders van de geschiedenis spelen zich veelal af in de periferie van de organisatie. Een bezoek aan een van de militaire musea is natuurlijk nuttig; een hoge prioriteit heeft het niet. Traditieverzamelingen lijken soms alleen te worden geduld; hun belang is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Gelukkig zijn binnen de krijgsmacht nog velen zich bewust van de nauwe relatie tussen toen, nu en straks. De wetenschap dat zij nu zelf geschiedenis maken zou mogelijk meer mensen op de gedachte kunnen brengen dat omkijken gewenst, ja zelfs noodzakelijk kan zijn.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Op *maandag 15 september 1986* te 19.30 uur houdt de vereniging voor leden en introducé(e)s een bijeenkomst in de Aulazaal van de KMA te Breda, waar door prof. dr. F. C. Kwant een inleiding zal worden gehouden over het onderwerp

Maatschappelijke waardering van het militaire beroep

In het bijzonder worden ook de echtgenotes van de leden uitgenodigd de lezing bij te wonen.
Na de voordracht wordt, als gebruikelijk gelegenheid tot discussie geboden.

Introductie: d.t.v. de secretaris, Ikol W. F. Anthonijsz, Frederikkazerne, gebouw 110, Postbus 90701, 2509 LS Den Haag (tel. tijdens diensturen (070) 16 68 99).

deze gedachten in het januarinummer 1986 van de Militaire Spectator al onder de aandacht gebracht. In een breder kader geplaatst ontstaat door deze kennis ook een aanzet tot relativeren. Dit vermogen is noodzakelijk om waar nodig over de afgeleide problemen van het heden ,,heen te springen" om ons te richten op wat zich ontwikkelt en wat echt van belang is. Ten slotte — niet het minst belangrijk — kunnen deze kennis en dit inzicht eventueel bijdragen aan het respect voor hen die ons voorgingen; een gefundeerd oordeel over wat zij wel of niet tot stand brachten kan en mag niet zijn gebaseerd op de kennis en praktijk en de normen van vandaag.

Weten dat de geschiedenis haar schaduw vooruit werpt is één ding; de consequenties trekken een tweede. In geen van de opleidingsgangen binnen de krijgsmacht speelt historisch perspectief een dominante rol. Het bestaan en de activiteiten van de in de krijgsmachtdelen (gelukkig nog) aanwezige hoeders van de geschiedenis spelen zich veelal af in de periferie van de organisatie. Een bezoek aan een van de militaire musea is natuurlijk nuttig; een hoge prioriteit heeft het niet. Traditieverzamelingen lijken soms alleen te worden geduld; hun belang is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Gelukkig zijn binnen de krijgsmacht nog velen zich bewust van de nauwe relatie tussen toen, nu en straks. De wetenschap dat zij nu zelf geschiedenis maken zou mogelijk meer mensen op de gedachte kunnen brengen dat omkijken gewenst, ja zelfs noodzakelijk kan zijn.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Op *maandag 15 september 1986* te 19.30 uur houdt de vereniging voor leden en introducé(e)s een bijeenkomst in de Aulazaal van de KMA te Breda, waar door prof. dr. F. C. Kwant een inleiding zal worden gehouden over het onderwerp

Maatschappelijke waardering van het militaire beroep

In het bijzonder worden ook de echtgenotes van de leden uitgenodigd de lezing bij te wonen.
Na de voordracht wordt, als gebruikelijk gelegenheid tot discussie geboden.

Introductie: d.t.v. de secretaris, Ikol W. F. Anthonijsz, Frederikkazerne, gebouw 110, Postbus 90701, 2509 LS Den Haag (tel. tijdens diensturen (070) 16 68 99).